

Platform **Vrouwen &
Duurzame Vrede**

Vrouwen Vrede Veiligheid

Resolutie 1325
in uitvoering

Hierbij bieden wij u de geactualiseerde uitgave aan van de brochure 'Vrouwen Vrede Veiligheid'. De afgelopen periode is er de nodige vooruitgang geboekt, maar er dient ook nog veel te gebeuren om resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad in praktijk te brengen.

Deze brochure is geschreven door leden van het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede om vanuit de kant van maatschappelijke organisaties bekendheid te geven aan resolutie 1325. Deze resolutie gaat over het versterken van de deelname van vrouwen bij het voorkomen en oplossen van gewapende conflicten, bij vredesopbouw en het beschermen van vrouwen en meisjes tegen seksegerelateerd geweld, in het bijzonder verkrachting als oorlogswapen.

Deze brochure is één van de manieren waarop het platform een bijdrage wil leveren aan 'vrouwen en duurzame vrede'.

Namens het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede,
Ted Strop-von Meijenfeldt
Voorzitter

Vrouwen Vrede Veiligheid

Inhoudsopgave

- 2 **1325 – Meer dan een nummer**
- 5 **Op de bres voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid** Nederlands Nationaal Actieplan
- 8 **Vrouwen Creëren Alternatieven voor Geweld** Een project rond resolutie 1325
- 12 **Internationale ontwikkelingen ten aanzien van resolutie 1325**
- 16 **Verkrachting als oorlogswapen** Resoluties 1820, 1888 en 1889
- 20 **Het Platform ‘Darfuri Vrouwen Samen voor Vrede’** Een praktijkvoorbeeld
- 21 **Het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede**
- 24 **Wat je zelf kunt doen**
- 25 **Waar vind ik meer informatie?**
- 27 **Resolutie 1325** Bijlage

1325 – Meer dan een nummer

Na de aanvaarding van VN-Veiligheidsraadresolutie 1325 in oktober 2000, bleef bij velen alleen het nummer '1325' hangen, de zoveelste resolutie van de Verenigde Naties. Maar het is niet zomaar een nummer. Aan 1325 is een lange geschiedenis vooraf gegaan.

Tot in de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) waren de meeste slachtoffers van gewapende conflicten de soldaten (bijna allemaal mannen). In de 21ste eeuw zijn 90 procent van de slachtoffers van de vele gewapende conflicten wereldwijd burgers, van wie 70 procent vrouwen en kinderen. Vrouwen en meisjes worden niet alleen gedood, ze worden verkracht, seksueel mishandeld, verminkt en vernederd. Van de vluchtelingen zijn 75 procent vrouwen en kinderen. In toenemende mate wordt geweld tegen vrouwen zelfs gebruikt als strategie om de tegenstander te vernedderen.

Toch kregen vrouwen geen of nauwelijks een rol tijdens de verschillende fasen van een conflict, behalve wanneer zij gebruikt konden worden als verzorgster of vervangende productieve krachten.

Redenen genoeg voor de vrouwenbeweging om decennialang nadrukkelijk te pleiten voor een actieve rol van vrouwen tijdens de verschillende fasen van conflict.

Want hoewel ieder conflict anders is, zijn er bij een gewapend conflict globaal vier fasen te onderscheiden: de voorfase, het gewapende conflict, vredesonderhandelingen en wederopbouw.

Binnen de vrouwenbeweging ontstond er in de periode na de Tweede Wereldoorlog langzamerhand steeds meer aandacht voor het onderwerp 'geweld tegen vrouwen'.

Vrouwen uit het Noorden en Zuiden

hadden over veel verschillende zaken verschillende opvattingen maar over het onderwerp geweld tegen vrouwen, deelden vrouwen de gemeenschappelijke ervaring met betrekking tot geweld in hun leven. In de aanloop naar de Vierde Wereldvrouwenconferentie in 1995 in Beijing werd die aandacht meer gericht op het onderwerp 'Vrouwen en Gewapende Conflicten'. Dit werd één van de twaalf aandachtsgebieden, die zijn vastgelegd in het Plan of Action. (Zie het kader op blz. 12)

De deelnemende landen namen deze strategische doelstellingen op zich. En hiermee stond het onderwerp 'Vrouwen en Gewapende Conflicten' definitief op de internationale agenda.

Binnen de Verenigde Naties kwam daarna een lobby tot stand om te komen tot een Veiligheidsraadresolutie over het onderwerp. Een coalitie van non-gouvernementele organisaties bestaande uit International Alert, Amnesty International, de Women's Commission for Refugee Women and Children, de Hague Appeal for Peace en WILPF, speelde daarbij een belangrijke rol. Op 31 oktober werd resolutie 1325 Vrouwen, Vrede, Veiligheid, die toen haar nummer en naam kreeg, unaniem door de Veiligheidsraad aangenomen. Een mijlpaal, maar niet het moment om op de lauweren te gaan rusten. Er was werk aan de winkel.

Op de eerste verjaardag van de resolu-

tie in 2001 werd er een nieuwe website geopend (www.peacewomen.org) om in kaart te brengen waar overal ter wereld vrouwen betrokken zijn bij gewapende conflicten, welke hun activiteiten zijn en met welke resultaten. De website is de bron van informatie over resolutie 1325. Naast een overzicht van de talen waarin 1325 vertaald is, staat op de website informatie over de ontwikkelingen op nationaal niveau. Daar is te lezen dat een aantal landen al een eigen nationaal actieplan heeft.

In Nederland kwam de belangstelling voor 'Vrouwen en Gewapende Conflicten' pas goed op gang na de aanneming van 1325. In september 2001 organiseerden enkele NGO's een studiebijeenkomst. In 2002 presenteerde het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen 'Clingendael' het boek *Women's Roles in Conflict Prevention, Conflict Resolution and Post-Conflict Reconstruction: Literature Review and Institutional Analysis*, dat veel inzicht biedt in vooral de achtergronden over de rol van vrouwen in gewapende conflicten.

Behalve het onderscheid tussen de zogenoemde genderkarakteristieken van respectievelijk mannen en vrouwen, moeten ook de verschillen tussen vrouwen onderling en hun verschillende rollen in gewapende conflicten in de beschouwingen worden betrokken. Vrouwen zijn een gedifferentieerde groep sociale actoren, die enerzijds door conflictomstandigheden in bepaalde posities en rollen worden gedrongen, maar die anderzijds ook opzettelijk deze rollen kunnen beïnvloeden en veranderen volgens eigen agenda's en strategieën. Ondanks alle problemen die vrouwen onder conflict-

omstandigheden kunnen ervaren, zijn er ook voorbeelden bekend waarin vrouwen hun positie hebben kunnen verbeteren.

Er worden zeven verschillende rollen van vrouwen voor, gedurende en na conflict te onderscheiden: slachtoffer, strijder, vredesactivist, onderhandelaar bij vredesonderhandelingen, overlever, gezinshoofd en arbeidskracht. In de praktijk kunnen deze rollen overlappen of samenvallen, terwijl zij vanzelfsprekend ook zullen verschillen naar tijd en plaats. Individuele vrouwen kunnen meerdere rollen tegelijk vervullen.

In de aanbiedingsbrief van het Clingendaelrapport aan de Tweede Kamer, kondigde de Nederlandse regering de oprichting van de Taskforce Vrouwen, Veiligheid en Conflict aan. Doel van de in november 2003 opgerichte Taskforce was het vergroten van de rol van vrouwen op nationaal en internationaal niveau in conflictpreventie, conflictoplossing en internationaal op het terrein van naoorlogse wederopbouw. Eén van haar taken was het actief bevorderen van een optimale uitvoering van de aanbevelingen uit het Clingendaelrapport in Nederland, zoals training voor het vergroten van de expertise van het personeel binnen de departementen en in het veld (ook van lokale vrouwen en vrouwenorganisaties), het vergroten van de rol van lokale vrouwen in conflictgebieden in de voorbereiding, implementatie en monitoring van alle activiteiten die te maken hebben met de rol van vrouwen in conflict-situaties.

De Taskforce bestond van 2003 tot 2006, bij het einde van haar mandaat presenteerde de Taskforce een boekje *Spoeidcursus 1325*, omdat de uitvoering

van resolutie 1325 zowel in beleid als in praktijk blijvend prioriteit verdient.

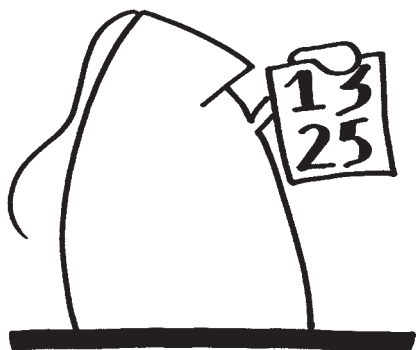
De non-gouvernementele organisaties in Nederland speelden hun eigen rol. Door samenwerking aan de Workshop 'Vrouwen en Gewapende Conflicten', tijdens de Beijing +10-manifestatie in januari 2005, hebben Nederlandse vrouwenorganisaties zich gerealiseerd dat een bundeling van krachten zinvol zou zijn, en het werken aan vrede en veiligheid zou kunnen versterken. Daarom en omdat de Taskforce bijna aan het einde van haar mandaat was, hebben zij het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede (Platform VDV) opgericht. Door nauwe samenwerking tussen het ministerie van Buitenlandse Zaken en van de Nederlandse

NGO's (waaronder Platform VDV) werd in december 2007 het Nederlandse Nationaal Actieplan 2008-2011 gepresenteerd. Met dit plan in de hand kan de vrouwenredesbeweging in Nederland verder op weg.

1325: meer dan een nummer. Zoveel is nu wel duidelijk: het gaat om vrouwen en hun rol in deze wereld, het nummer doet dan niet ter zake.

Wel moet het voor iedereen duidelijk zijn dat VN-Veiligheidsraadresolutie 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' een belangrijk instrument is en ach, 1325 is toch wel makkelijker te onthouden dan die naam.

Anjo Kerkhofs

Op de bres voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid

Nederlands Nationaal Actieplan 2008 - 2011

Nederland heeft een eigen nationaal actieplan voor resolutie 1325. Het is een omvangrijk en veelomvattend document geworden, waarin de overheid toezigt om samen met maatschappelijke organisaties te zullen werken aan de uitvoering van deze resolutie van de VN-Veilighedsraad. Waarover gaat dit actieplan en hoe is het gesteld met de uitvoering ervan?

Toen op 4 december 2007 het Nederlandse actieplan officieel werd gelanceerd, zei minister Koenders van Ontwikkelingssamenwerking in zijn toespraak: *'Het is de hoogste tijd dat we de achterstand bij het realiseren van de Millennium Ontwikkelingsdoelen op het gebied van vrouwenrechten en moedersterfte inlopen. Als kabinet hebben we daarom besloten het Nationaal Actieplan voor resolutie 1325, dat is gericht op het verbeteren van de positie van vrouwen in conflictgebieden, met een groot aantal maatschappelijke organisaties te tekenen. Als vier ministers staan we op de bres voor vrouwen, vrede en veiligheid. Vrouwenrechten zijn een zaak van iedereen.'*

Op de bres voor . . .

Met als veelbelovende titel 'Op de bres voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid' vond in aanwezigheid van ruim 100 vrouwen en mannen de presentatie van dit actieplan plaats in een van de zalen van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Uniek in het Nederlandse actieplan is de samenwerking tussen overheid en maatschappelijke organisaties. Die samenwerking voor dit nationale actieplan was al aangekondigd in een van de Akkoorden van Schokland,

die werden ondertekend tijdens de publieksmanifestatie op Schokland van 30 juni 2007. Daar zijn toen een flink aantal akkoorden ondertekend, de zogeheten 'Millenniumakkoorden', gericht op het uitvoeren van de Millennium Ontwikkelingsdoelen. In het Schoklandakkoord dat ging over Vrouwen, Vrede en Veiligheid, spraken de betrokkenen de intentie uit ervoor te zorgen dat er een actieplan voor 1325 kwam. En op 4 december was het dan zover en kon het Akkoord van Schokland 2 en het Nederlands Nationaal Actieplan (NAP) worden ondertekend door de betrokken ministers en vertegenwoordigers van een breed scala aan maatschappelijke organisaties.

Het heeft wel even geduurd, voordat Nederland in 2007 het NAP lanceerde. Resolutie 1325 werd al eind oktober 2000 door de VN-Veilighedsraad aangenomen. In de resolutie worden de VN en haar lidstaten opgeroepen een aantal samenhangende maatregelen te nemen om de positie van vrouwen te versterken. De toenmalige secretaris-generaal van de VN, Kofi Annan, verzocht daarom de lidstaten eigen nationale actieplannen te ontwikkelen om ieder land aan te kunnen spreken op het daadwerkelijk uitvoeren van de resolutie.

Eind 2009 hadden zeventien landen een eigen nationaal actieplan.

Het unieke van het Nederlandse plan is dat het is gebaseerd op de samenwerking tussen overheid en maatschappelijke organisaties. Samen met maatschappelijke organisaties werd de tekst voor het nationaal actieplan opgesteld en de uitvoering dient ook in samenwerking te gebeuren.

Dankzij de inbreng van vrouwen uit het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede (Platform VDV) en de Nederlandse Vrouwen Raad (NVR) staan vrouwen- en vredesorganisaties (VVO) als belangrijke maatschappelijke actoren expliciet genoemd in het plan.

Het Nederlandse Nationale Actieplan is een omvangrijk en veelomvattend document geworden van 61 pagina's. De kern van het actieplan is het hoofdstuk 'Concrete stappen 2008 – 2011' met de volgende aandachtsgebieden: het (internationale) juridische kader; preventie, bemiddeling en wederopbouw; internationale samenwerking; vredesmissies; en 'afstemming en coördinatie'.

Afstemming en coördinatie

Vooraf de afstemming en coördinatie blijken in de praktijk nogal wat voeten in de aarde te hebben. Het zijn wel héél verschillende partners die aan het NAP samenwerken. De drie betrokken ministeries Buitenlandse Zaken, Ontwikkelings-samenwerking en Defensie, zijn op zich al heel verschillend en dan is er ook nog eens een breed scala aan maatschappelijke organisaties: van vrouwen- en vredesorganisaties, NGO's, ontwikkelingsorganisaties tot en met kennisinstituten. Dit alles maakt dat de uitvoering van het actieplan geen gemakkelijke zaak is.

Voor de voortgang van het NAP was er

in de afgelopen twee jaar tweemaal per jaar overleg tussen de betrokken maatschappelijke organisaties en de Nederlandse overheid en onlangs is dat veranderd in driemaal per jaar. Behalve dat deze vergaderingen een flinke hoeveelheid aan 'papier' hebben opgeleverd, zijn er zeker ook resultaten te noemen, zoals het VCA 1325 project en een onderzoek naar het reilen en zeilen van het NAP.

VCA 1325, een gezamenlijk project van de NVR en Platform VDV, staat voor Vrouwen Creëren Alternatieven voor Geweld. (Zie blz. 8)

Het onderzoek naar het NAP is uitgevoerd door de onderzoeksters Herma Majoor en Megan Brown in opdracht van de Working Group 1325, aangesloten bij WO=MEN, Nederlands Gender-platform. Zij richtten zich daarbij speciaal op Afghanistan, Burundi en Congo, ook al omdat daar Nederlandse vredesmissies zijn gestationeerd.

Beide onderzoekers komen tot een aantal zeer relevante aanbevelingen, zoals een betere afstemming tussen de betrokken ministeries onderling. En datzelfde geldt voor de betrokken maatschappelijke organisaties. Ook de verdere inbedding en concretisering van middelen, en daarbij niet in de laatste plaats van financiële middelen, is een belangrijke voorwaarde.

Terugblik 2010

Voor 2010 staat een terugblik op 10 jaar resolutie 1325 prominent op de internationale politieke agenda en zal ook in Nederland de balans opgemaakt worden. Tijdens de consultatie in september 2009 kwam dit uitgebreid aan de orde, zowel de evaluatie van welke resultaten er zijn geboekt als ook het voorstel voor het

ontwikkelen van 'twinning's'. Deze twinning betreffen dan partnerschappen tussen westerse landen en fragiele staten om elkaar te ondersteunen in het maken en uitvoeren van nationale actieplannen. In 2008 kwamen Ierland, Liberia en Oost-Timor overeen gezamenlijk volgens dit model te werken met tot nu toe positieve resultaten. Ook Finland is bezig een twinning met een Afrikaans land op te zetten.

Kortom: twee jaar werken met het NAP heeft in ieder geval laten zien dat, hoewel er nog het nodige werk verzet moeten worden, er bruggen zijn geslagen. Bruggen tussen al die actoren die van belang zijn voor resolutie 1325. 'Een goed begin is het halve werk', zeker als het gaat over 1325, een ambitieuze en veelomvattende resolutie.

Coby Meyboom

Vrouwenhuis in Kabul, Afghanistan

De stichting Nahid exploiteert een vrouwenhuis in Kabul. Daar wonen nu (2009) 9 vrouwen en hun 35 kinderen. De meeste vrouwen zijn weduwe, enkelen zijn weggegaan van man en schoonfamilie vanwege huiselijk geweld, maar geen van hen heeft hulp van familie of anderszins. De kinderen gaan naar school en de vrouwen krijgen, na tot rust te zijn gekomen, trainingen om in de toekomst in hun eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Het huis wordt geleid door Afghanen in betaalde banen. Dat waarborgt dat het geheel in de traditie en de cultuur van Afghanistan 'past'. Opvang van en aandacht voor vrouwen is nog steeds een nieuw fenomeen. Naast de opvang van vrouwen worden door de stichting enkele kleinschalige bedrijfjes opgestart (naaiatelier annex inloopcentrum, bakkerij en catering), waar zo veel mogelijk werk gedaan gaat worden door vrouwen. De winst van de bedrijfjes (na enkele jaren) zal ten goede komen aan het vrouwenhuis. De bedoeling is dat uiteindelijk het huis zichzelf kan bedruipen.

www.nahid.nl

Vrouwen Creëren Alternatieven voor Geweld

Een project rond resolutie 1325

'Als Albanese uit Kosovo vond ik het helemaal niet leuk dat ik hier als Balkanvrouw werd aangesproken. Maar nu begrijp ik dat het mijn identiteit juist verbreedt.'

Het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede (Platform VDV) organiseerde in nauwe samenwerking met de Nederlandse Vrouwen Raad (NVR) in 2008 het project VCA 1325 (Vrouwen Creëren Alternatieven voor Geweld; Veiligheidsraadresolutie 1325). Doelstelling van het project was om het werk van de vrouwen als uitvoering van resolutie 1325 zichtbaar te maken, hen te helpen met het zoeken van steun voor hun moedige initiatieven, en hen in contact te brengen met elkaar voor het verbeteren van hun methodieken, in overleg met deskundigen en met vertegenwoordigers van Nederlandse vrouwenorganisaties.

Zes Nederlandse vrouwenorganisaties, aangesloten bij het Platform VDV, hadden al contacten met vrouwen en vrouwen-groepen in conflictgebieden. Dit was een prachtige kans om hun vredeswerk een extra stimulans te geven. Het betrof:

- Women Peacemakers Program: vier vrouwen uit verschillende Balkanlanden;
- Stichting Sundjata (samen met het Multicultural Women Peacemakers Network): een groep van vijf vrouwen uit enkele landen uit het Grote Merengebied in Afrika: (Congo, Rwanda, Burundi);
- Women's International League for Peace and Freedom Nederland: een Palestijnse delegatie;
- Vrouwen voor Vrede: vier vrouwen uit Afghanistan;
- Gender Concerns International: vier vrouwen van een organisatie uit Kasjmir;
- Stichting Vrouwenorganisatie Nederland Darfur: vier vrouwen uit Darfur

De uitvoering van het project had heel wat voeten in aarde, want het was een gecompliceerd project met verschillende doelstellingen en veel meewerkende organisaties. De vrouwen uit de conflictgebieden werden uitgenodigd voor een conferentie en een serie bezoeken aan Nederlandse organisaties, om door middel van netwerken hun organisaties te versterken. In de conferentie konden ze hun activiteiten bundelen om effectiever in eigen land aan vrede te werken. Daarnaast wilden de NVR en het Platform VDV ook in Nederland meer bekendheid geven aan VN-Veiligheidsraadresolutie

1325, en daarvoor was er een publieksdag, waar de vrouwen hun plannen presenteerden op een openbare bijeenkomst.

Tijdens de drie dagen dat de organisatoren en gasten met elkaar optrokken in het Kontakt der Kontinenten, in Soesterberg, ontstond steeds meer zicht op de ingewikkelde situatie waarin vrouwen zich bevinden, en steeds meer bewondering voor de moed die de vrouwen tonen door zich, ondanks het vijanddenken dat onverbreekelijk met oorlog verbonden is, toch in te zetten voor vrede en verzoening. De vrouwen uit Kasjmir kwamen uit de Indiase en de Pakistaanse kant van het omstreden gebied; bij de Palestijnse delegatie was ook een Israëliische; de vrouwen van het Grote Merengebied kwamen uit de verschillende landen die met elkaar in conflict zijn. De vrouwen uit vier verschillende Balkanlanden realiseerden zich dat hun vredesinitiatieven niets uithalen als ze niet over de grenzen en etnische scheidingslijnen heen samenwerken. De Afghaanse vrouwen zijn in conflict met de harde vrouwvijandige structuren in hun land, die door de oorlog nog versterkt worden; de vrouwen uit Soedan strijden tegen hongersnood en HIV/Aids, tot rampzalige proporties gebracht door de oorlog die daar jaren gewoed heeft. Om dan toch niet personen als vijand te zien, maar zich

te richten op vredesopbouw is een overweldigende prestatie.

Het is een voorrecht om enkele dagen te mogen optrekken met zulke sterke vrouwen. Bovendien is de verzorging in Kontakt der Kontinenten buitengewoon vriendelijk en royaal. Dit maakt dat iedereen al snel op zijn gemak is, en onderlinge contacten gemakkelijk tot stand komen. Er waren, behalve de 25 buitenlandse vrouwen, ook de begeleiders vanuit de verschillende organisaties en twee trainers aanwezig. Op sommige dagen waren ook experts uitgenodigd, om de plannen van de vrouwen van deskundig commentaar en advies te voorzien. Al met al waren er zo'n 50 deelnemers. De conferentie viel in de Ramadanperiode, en ongeveer vijftien van de gasten vastten overdag. Zij namen niet deel aan de lunch, en het diner werd pas na zonsondergang (rond 8 uur) geserveerd. Het waren dus lange dagen, en buiten de werkbijeenkomsten werd er ook nog druk genetwerkt.

De eerste avond werd er een kennismakingsoefening gedaan rond het begrip *Partnership*. Het hele project staat immers in het teken staan van samenwerking en partnerschap. Hier bleek al meteen dat de taal een belangrijk punt van zorg was. Van de Afghaanse delegatie spraken maar twee mensen Engels; de groep van de

Grote Meren moest in het Frans toegeproken worden; voor de Palestijnse delegatie was vertaling in het Arabisch soms nodig en voor de Balkan werd naast het Engels voor de een in het Frans en voor de ander in het Bosnisch vertaald. Dit alles maakte de bijeenkomsten soms hectisch, maar dit deed niets af aan de goede sfeer.. of misschien droeg het wel bij aan de sfeer; iedereen kon immers zichzelf zijn en werd gerespecteerd in zijn eigen identiteit.

Op de woensdag, de eerste hele 'werkdag' werd een interessante inleiding gegeven door Karin Willemse, feministisch antropologe en universitair docent. Zij benadrukte dat vrouwen zich niet moeten laten meeslepen door de rationele 'mannelijke' wijze van denken, maar juist hun eigenheid en het hart moeten laten meespreken bij het vormgeven van de samenleving. Daarna bogen de deelnemers zich over de resolutie 1325, die gaat over Vrouwen, Vrede en Veiligheid. De vrouwen werden uitgenodigd eerst te zeggen wat zij verstaan onder die drie woorden en welke aspecten daarmee samenhangen, om daarna te onderzoeken of hun ideeën ook inderdaad in de resolutie tot uitdrukking komen. De algemene conclusie was, dat er veel goeds in staat, maar dat de resolutie duidelijk niet door vrouwen is geschreven, en dat wat voor vrouwen belangrijk is in vredesopbouw en veiligheid er niet expliciet in staat.

Daarna was het tijd om als landengroepen bij elkaar te gaan zitten om nader met elkaar kennis te maken en ideeën te ontwikkelen voor een toekomstige samenwerking. Iedere groep bestond uit de vier of vijf buitenlandse gasten, vertegenwoor-

digers van de organisaties die hen uitgenodigd hadden en een gespreksleider. Bij sommige groepen was er ook nog een apart uitgenodigde expert aanwezig, die als betrokken buitenstaander adviezen kon geven. Op woensdag waren er twee werkgroepbijeenkomsten, aan het eind waarvan een visie op een toekomstig project was ontstaan.

Op donderdag werden de zes visies gepresenteerd aan een panel van deskundigen: twee mensen van het ministerie van Buitenlandse Zaken, een deskundige m.b.t. communicatie, een lobbyspecialist en een fondsenwerver. De deskundigen gingen niet in op de individuele presentaties, maar gaven enkele algemene, en veelal waardevolle tips om projecten effectief van de grond te krijgen. *'Combi-neer goede communicatie met lobby, en je zult fondsen werven.'* En zeg tegen een donor: *'Jij hebt dit probleem, ik heb daarvoor een oplossing.'*

Na deze adviezen waren er weer twee rondes met workshops. De algemene plannen werden nu concreter ingevuld, en uiteindelijk lag er van iedere groep een actieplan. Deze actieplannen werden in een power point formaat gegoten en waren toen klaar voor presentatie aan het grote publiek, op de vrijdag.

Het was hard werken. Toch was er nog genoeg energie om 's avonds, na het late diner, bij elkaar te komen om het Internationale Vrouwen Vredeslied in te studeren. Het lied is door Janny Beekman gemaakt, op muziek gezet door Marzenka Pala en door de Raging Grannies ingestudeerd. Er waren een Engelse en een Franse vertaling beschikbaar. Later zal het in nog veel meer talen worden uitgewerkt. Na

even oefenen zong iedereen uit volle borst:

*Vrouwen kom, vrouwen kom,
roept elkander, samen sterk,
vrouwen kom, vrouwen kom,
samen aan het werk.*

Na de gezamenlijke ervaringen van de werkconferentie en de publieksdag, waarvan de coördinatie in handen lag van de NVR, bleef iedere delegatie in samenwerking met de groep die hen had uitgenodigd nog een kleine week in Nederland om verdere contacten te leggen en fondsen te werven voor de uitvoering van hun plannen. Terug in eigen land, worden de activiteiten voortgezet. De aangesloten organisaties bij het Platform VDV blijven betrokken bij hun partners in de conflictgebieden om de plannen ook daadwerkelijk uit te kunnen voeren.

In de uitvoering van het hele project werd samenwerking gezocht met Nederlandse strategische partners die betrokken zijn bij de uitvoering van resolutie 1325, zoals de Nederlandse overheid (ministeries van Buitenlandse Zaken, Ontwikkelingssamenwerking en van Defensie), ontwikkelingsorganisaties (HIVOS, CMC, ICCO, NOVIB), en met kennisinstituten over vrouwen en gewapende conflicten, zoals Clingendael.

Het project maakt deel uit van het Nationaal Actieplan 1325, dat invulling geeft aan de uitvoering van het Akkoord van Schokland dat in juni 2007 is getekend. In dit akkoord beloven overheid en maatschappelijke partners, waaronder vrouwenorganisaties, zich in te zetten voor de uitvoering van resolutie 1325.

Janne Poort-van Eeden

Inheemse vluchtelingen, Colombia

'Ik ben Martha Cecilia, 37 jaar oud, en geboren in een dorp in de buurt van San Jacinto van het departement Bolivar. Toen ik 18 was ben ik getrouwd en wij hebben nu vijf kinderen. In oktober 1998 moesten we, om niet vermoord te stellen, vluchten naar de stad San Jacinto. Samen met vele andere vluchtelingen uit die regio kregen we in 2001 van de gemeente San Jacinto een huis, dat we zelf verder af moesten bouwen. We kunnen maar net het hoofd boven water houden en leven van het beetje geld dat ik zelf verdien en wat mijn man verdient als landarbeider.'

Martha is één van de naar schatting tussen de 3,5 en 4 miljoen inheemse vluchtelingen. Het geld dat ze verdient, komt van een project voor het houden van kippen en mesten van varkens. Martha is lid van een van de lokale groepen van WILPF Colombia. Behalve ondersteuning om te kunnen overleven, geeft WILPF Colombia ook voorlichting over de rechten van vrouwen en training voor bestuurlijke functies, zaken die direct te maken hebben met resolutie 1325. WILPF Colombia heeft ook een eigen website met speciale aandacht voor 1325 (<http://www.limpalcolombia.org/resolucion.htm>).

Een enorme stimulans was hierbij een internationale delegatie van WILPF (juli 2007) over hoe het gesteld was met resolutie 1325 in Colombia.

Internationale ontwikkelingen ten aanzien van resolutie 1325

Toen de verschrikkingen, die vrouwen tijdens de Balkanoorlog ondergingen, steeds duidelijker aan het licht kwamen, begonnen vrouwen tijdens de grote VN-conferenties aan het eind van de 20ste eeuw te lobbyen voor effectieve maatregelen. Tijdens de Mensenrechtenconferentie in Wenen (1993) was de leuze *'Vrouwenrechten zijn Mensenrechten'*. Getuigenissen van slachtoffers maakten duidelijk, dat er meer nodig was dan alleen mensenrechten op papier. Tijdens de vierde VN-vrouwenconferentie in Beijing (1995), werd deze zware lobby voortgezet. *'Vrouwen en Gewapende Conflicten'* kwam dan ook als één van de *'critical areas of concern'* in het Beijing Actieplan.

Uit het Actieplan Beijing 1995

Als strategische doelstellingen op het terrein van *'Vrouwen en Gewapende Conflicten'* worden in het Actieplan Beijing 1995 genoemd:

- E.1: De participatie van vrouwen in conflictoplossing op besluitvormingsniveau verruimen en vrouwen die leven in omstandigheden waarin sprake is van gewapende en andere conflicten of die leven onder buitenlandse bezetting, beschermen.
- E.2: Buitensporige militaire uitgaven terugdringen en de beschikbaarheid van wapentuig beheersen.
- E.3: Niet-gewelddadige vormen van conflictoplossing bevorderen en schendingen van de mensenrechten in conflictsituaties tegengaan.
- E.4: De bijdrage van vrouwen aan de totstandbrenging van een cultuur van vrede bevorderen.
- E.5: Zorgen voor bescherming, ondersteuning en opleidingen voor vrouwelijke vluchtelingen, andere ontheemde vrouwen die behoefte hebben aan internationale bescherming, en binnenslands ontheemde vrouwen.

Dit is dan ook het terrein geworden, waarop na Beijing daadwerkelijk resultaten zijn geboekt. Verkrachting in oorlogstijd is erkend als oorlogsmisdrijf en de daders kunnen worden vervolgd. Daarnaast heeft de VN-Veiligheidsraad in 2000 resolutie 1325 aangenomen ter bevordering van een gelijkwaardige positie van vrouwen ten tijde van oorlog en gewapende conflicten.

Een belangrijke rol bij de totstandkoming van resolutie 1325 speelde de *NGO Working Group on Women and Peace*. Deze coalitie van niet-gouvernementele organisaties (NGO's), inmiddels een samenwerkingsverband van zestien organisaties, bestond destijds uit: International Alert, Amnesty International, de Women's Commission for Refugee Women and Children, de Hague Appeal for Peace en WILPF.

Deze NGO's kregen het voor elkaar om met het Beijing Actieplan als belangrijk instrument en met de steun van UNIFEM (United Nations Development Fund for Women) en de VN-afdeling voor de Vooruitgang van Vrouwen (DAW), de rol en positie van vrouwen voor, tijdens en na gewapende conflicten op de internationale agenda te zetten. Het werkelijk uitvoeren van deze resolutie bleek echter nog niet gemakkelijk.

De internationale NGO-coalitie startte in 2001 een wereldwijd project om de resolutie daadwerkelijk in de praktijk te gaan brengen. Op de eerste verjaardag van resolutie 1325 werd een nieuwe website gelanceerd om in kaart te brengen waar ter wereld vrouwen betrokken zijn bij gewapende conflicten, wat hun activiteiten zijn en met welke resultaten. Doel van

de website is zowel de betrokkenheid van vrouwen bij gewapende conflicten zichtbaar te maken, een uitwisseling tussen vrouwen ter plaatse en op beleidsniveau tot stand te brengen en vrouwen te informeren over elkaars werk zodat niet steeds opnieuw het wiel hoeft te worden uitgevonden. Deze website www.peacewomen.org is nog steeds dé bron van informatie over resolutie 1325.

Anno 2009 is resolutie 1325 in ruim 100 talen vertaald. Er wordt onder meer gewerkt aan het vertalen in de verschillende talen die in Soedan gesproken worden.

Mede door de druk van de NGO's kwamen de VN met aanvullende maatregelen.

Allereerst organiseerden de VN workshops voor eigen personeel over de integratie van 1325 in eigen werk op de terreinen van conflictpreventie, vredeshandhaving en vredesopbouw. Er werd een handboek *Vrouwen & Verkiezingen* geschreven, bedoeld om de deelname van vrouwen aan verkiezingen te promoten. Diverse VN-organisaties gingen aan de slag om vrouwen te ondersteunen om hun deelname in alle fasen van vredesprocessen effectief te maken. Zo deed de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen al in 2001 vijf beloften aan vluchtelingvrouwen om hen te helpen een actieve rol te spelen bij opvang en terugkeer, evenals het tegengaan van seksueel en sekse-gerelateerd geweld. Kofi Annan, voormalig secretaris-generaal van de VN, riep in datzelfde jaar de lidstaten op tot het ontwikkelen van een nationaal actieplan (NAP) om 1325 te kunnen uitvoeren. Dat bleek een moeizaam proces te worden. Aanvankelijk waren de regeringen traag in het

aannemen van nationale actieplannen en waren het vooral Europese landen, die een NAP hebben. Inmiddels is daar ook een aantal zuidelijke landen bijgekomen: Chili, Ivoorkust, Liberia, en Oeganda. Eind 2009 waren er zeventien landen met een NAP.

De VN zaten zelf intussen ook niet stil. In 2006 werd de Peacebuilding Commission opgericht, waarin alle kennis en deskundigheden zijn gebundeld op het gebied van conflictpreventie, bemiddeling, vredeshandhaving, respect voor de rechten van de mens, internationale recht, humanitaire hulp, wederopbouw en ontwikkeling op de lange termijn. Deze commissie is een adviesorgaan, en heeft geen echte macht, maar de Veiligheidsraad kan adviezen vragen over de situatie in bepaalde landen. De afgelopen jaren werd deze commissie met veel stilzwijgen omgeven. Wel hebben de VN veel aandacht gegeven aan het genderaspect van vredesmissies. Zo startten de VN in het voorjaar van 2009 een campagne om het aantal vrouwelijke politieagenten bij vredesoperaties te verhogen. In het najaar nam de Algemene Vergadering van de VN het besluit te komen tot de GEAR (Gender Architecture), één afdeling onder leiding van een afgevaardigde van de secretaris-generaal, waarin alle inspanningen ten aanzien van vrouwen, die nu nog over vierverschillende VN-organisaties zijn verspreid, worden samengebracht.

De aanneming van resolutie 1325 en de druk van de NGO's hebben ertoe geleid dat ook andere internationale organisaties zich steeds actiever zijn gaan inzetten om de positie van vrouwen tijdens gewapende conflicten te verbeteren.

Zo beschikt de NAVO inmiddels over een beleid om de genderbalans in NAVO-troepen te bevorderen en om 1325 in de structuur van het NAVO-commando te integreren.

Het *Europees parlement* nam in december 2000 een resolutie aan: 'De rol van vrouwen bij de vreedzame conflictregeling' (2000/2025(INI)), de Europese variant van 1325. Deze speelt helaas nauwelijks een rol, ook in Europa.

De Raad van Ministers stelde in 2008 een 'Comprehensive Approach' op, als vervolg op de VN-resoluties 1325 en 1820. Hierin wordt uitgegaan van een inclusieve benadering, die is gebaseerd op de bevordering van respect voor de mensenrechten en de gelijkwaardigheid van vrouwen en mannen, het toepassen van internationaal humanitair recht en deze te koppelen aan de positie van vrouwen in de verschillende fasen van een gewapend conflict, evenals aan economische zekerheid voor vrouwen en hun toegang tot gezondheidszorg en onderwijs.

In 2009 heeft het Europees Parlement een studie gedaan naar gender mainstreaming en de versterking van vrouwen in de verschillende beleidsinstrumenten, die de EU heeft om haar buitenlandse betrekkingen te onderhouden. De conclusie is dat er behoorlijk wat instrumenten ter beschikking staan om de positie van vrouwen bij de buitenlandse betrekkingen te versterken, maar dat het beleid behoorlijk is versnipperd. Dit wreekt zich vooral op het terrein van vredesopbouw, crisis management, voorkomen van geweld en van veiligheidsontwikkeling. Hierop werd in mei 2009 resolutie 2008/2198(INI) door het Europees Parlement aangenomen.

men. Deze resolutie gaat over gender mainstreaming bij de buitenlandse betrekkingen van de EU en bij vredesopbouw en natievorming.

Het *Statuut van het Internationaal Strafhof* maakt melding van mogelijke vervolging van seksueel geweld gericht tegen vrouwen, in het bijzonder (systematische) verkrachting tijdens een gewapend conflict. Zo heeft het Joegoslavië Tribunaal verkrachting opgenomen in de strafprocessen en zijn er al enkele vonnissen geveld, waarin er ook sprake was van verkrachting.

Ook het *Comité van Ministers van de Raad van Europa* droeg haar steentje bij. Begin 2003 nam het comité op een ministeriële conferentie een resolutie aan over de rol van vrouwen en mannen in conflict-preventie, conflictoplossing en wederopbouw.

Van de zijde van de NGO's, die elkaar via het internet steeds beter weten te vinden, worden eveneens de krachten gebundeld, zoals in PeaceWomen. De Europese vredesorganisaties hebben een eigen lobbybureau opgericht, EPLO (European

Peace Liason Office), met onder meer een werkgroep 'Gender, Peace and Security'. Deze werkgroep houdt zich ook bezig met de nationale actieplannen voor resolutie 1325. In oktober 2009 heeft de werkgroep bij de Raad van Europese Ministers aanbevelingen gedaan voor de nationale actieplannen, evenals voor de controle op de uitvoering ervan en de evaluatie..

Tevens zijn veel ontwikkelingsorganisaties actief op het gebied van resolutie 1325. Zo ondersteunden Nederlandse ontwikkelingsorganisaties financieel de productie van films over slachtoffers en daders van verkrachtingen in Congo.

Op het moment van het verschijnen van deze brochure wordt er zowel door de VN, de nationale overheden als veel betrokken NGO's hard gewerkt aan een model om de resultaten van de verschillende nationale actieplannen in kaart te brengen. Deze gezamenlijke inzet zal zichtbaar dienen te maken of de situatie van vrouwen en meisjes inderdaad is verbeterd. Resolutie 1325 is immers bedoeld meer te zijn dan een papieren tijger.

Ted Strop-von Meijenfeldt

Verkrachting als oorlogswapen

Resoluties 1820, 1888 en 1889

Begin augustus 2009 bracht Ban Ki-moon, secretaris-generaal van de VN, voor de vergadering van de VN-Veiligheidsraad rapport uit over resolutie 1820, die in 2008 was aangenomen om seksueel geweld tegen vrouwen te stoppen. Onlangs zijn hier twee nieuwe resoluties aan toegevoegd: 1888 en 1889. Waarover gaan deze resoluties en hoe verhouden ze zich tot 1325?

Getuigenis, Congo

'Ik getuig,

Ik, vrouw uit de Democratische Republiek Congo, vrouw uit het binnenland.

Verkracht en vermoord, sinds ik in 1994 in het kader van de operatie 'Turquoise', om humanitaire redenen, mijn gastvrijheid aanbood ...

Ik getuig dat ik ontmenselijkt ben ...

Ik getuig dat ik verkracht ben, door gewapende benden, bandieten van overal ...

Ik getuig dat ik veranderd ben in seksueel lastdier;

Ze hebben me verkracht, voor de ogen van mijn ouders ... mijn kinderen ... mijn man ... mijn burens ... en zelfs in de straat.

De massale verkrachting van vrouwen in Congo is een oorlogswapen om ons bewustzijn te breken. Het is een middel om HIV/AIDS te verspreiden om zo de Congolese bevolking uit te dunnen.'

De stille doorbroken

In de afgelopen eeuw is stukje bij beetje de stille doorbroken over seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes. Zo kwamen de 'verkrachtungskampen' tijdens de oorlog in voormalig Joegoslavië uitgebreid in de publiciteit. Schatting is dat daar in de jaren '90 tussen de 20.000 en 50.000 vrouwen zijn verkracht. Bij de genocide in Rwanda (1994) waren dat er tussen de 250.000 en 500.000 en nog steeds worden vrouwen verkracht. Schatting is dat er bijvoorbeeld in Congo zo'n veertig verkrachtingen per dag plaatsvinden.

Lange tijd is dit soort misdaden doodgezwegen, ook al omdat het voor de slachtoffers bijna onmogelijk was om erover te praten. En nog steeds is dat zo. Als vrouwen getuigenis afleggen van het onrecht dat hen is overkomen, stellen ze hun leven in de waagschaal. Leger of rebellen, afhankelijk van wie de macht hebben in dat gebied, leggen hen het stilzwijgen op. En al te vaak worden de verkrachte vrouwen en meisjes ook nog eens door hun man of familie verstoten.

Dat deze vorm van verkrachting meer is dan 'zo maar' een verkrachting, valt te

lezen in het boek van Ruth Seifert (zie www.wilpf.int.ch > publicaties). Hierin maakt zij een diepgaande analyse van dergelijk seksueel geweld dat is bedoeld om de vijand ten diepste te vernederen en te vernietigen.

Misdaad tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaad

Mede dankzij de inzet van de wereldwijde vrouwenvredesbeweging en via de VN-Wereldvrouwenconferenties kwam deze vorm van seksueel geweld op de internationale agenda. In resolutie 1325 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid', aangenomen in 2000 door de VN-Veilighedsraad, wordt opgeroepen dergelijke misdaden internationaal strafrechtelijk te vervolgen. En de 'Women's Caucus for Gender Justice' slaagde erin om seksueel geweld in het Statuut van Rome van het Internationale Strafhof, van kracht geworden in 2002, op te nemen als oorlogsmisdaad en misdaad tegen de menselijkheid.

1820

Resolutie 1820, aangenomen door de VN-Veilighedsraad op 19 juni 2008, gaat over seksueel geweld tegen burgers ten tijde van oorlog en gewapende conflicten. In zestien paragrafen staat een aantal maatregelen vermeld met als inzet het stoppen van deze vorm van geweld, waarbij het dan vooral gaat over 'strategische verkrachtingen' van vrouwen en meisjes.

Een vergelijking tussen beide resoluties laat zien dat resolutie 1820 beschouwd kan worden als aanvullend op 1325. Deze resolutie, zo staat in de preambule, herbevestigt resolutie 1325 over 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' en het Beijing Actieplan. De resolutie biedt een sterker

beleidskader dan 1325 voor de bescherming van vrouwen en meisjes tegen seksueel geweld. Vooral paragraaf 1 is veelbelovend. Een enigszins vrije vertaling van deze paragraaf luidt als volgt: *'De VN-Veilighedsraad beklemtoont dat seksueel geweld, dat wordt gebruikt of waartoe wordt aangespoord als weloverwogen oorlogstactiek om burgers te treffen, op beduidende wijze de situatie van een gewapend conflict kan verergeren en het herstel van internationale vrede en veiligheid verhindert. De raad bevestigt dat er effectieve maatregelen genomen dienen te worden om te reageren op en ter voorkoming van dergelijke daden van seksueel geweld met als doel een opmerkelijke bijdrage te leveren aan het bewaken van internationale vrede en veiligheid. De raad geeft uiting aan de bereidheid om wat betreft haar agenda, waar nodig, de geëigende maatregelen te nemen tegen wijdverspreide en systematisch seksueel geweld.'*

Resolutie 1820 omvat een aantal sancties, zoals bij vredesonderhandelingen geen amnestie verlenen voor het plegen van seksueel geweld. Ook de training van personeel van vredesmissies wordt genoemd om de burgerbevolking tegen deze vorm van geweld te beschermen. En aandacht ook voor het ontmythologiseren van allerlei mythes als zouden bijvoorbeeld verkrachtingen extra kracht voor de strijders opleveren.

Rapport Ban Ki-moon

Toen de resolutie destijds werd goedgekeurd, is afgesproken dat één jaar later bekeken zou worden of er vooruitgang was geboekt. Met de inbreng vanuit diverse landen stelde Ban Ki-moon een rapport samen dat 15 juli 2009 is gepubliceerd.

Daarin wordt een aantal aanbevelingen gedaan om deze misdaden de wereld uit te helpen, zoals het aanstellen van een coördinator binnen het VN-systeem met als speciale opdracht het voorkomen van en het reageren op seksueel geweld, het aanstellen van een onderzoekscommissie over de situatie in Tsjaad, Congo en Soedan, en het verankeren van resolutie 1820 binnen de VN-vredesmissies, zowel om burgers te beschermen tegen deze misdaden als ook het verzamelen van aanklachten. Ook doet het rapport de aanbeveling dat de secretaris-generaal doorgaat met jaarlijks verslag uit te brengen.

Vanuit de vrouwenvredesbeweging was er wat onvrede over dit rapport, vanwege het missen van de aanbeveling voor het oprichten van een speciale VN- eenheid voor vrouwen, de weinig uitgewerkte plannen om gegevens te verzamelen over de omvang van seksueel geweld, en te weinig aandacht voor het betrekken van maatschappelijke organisaties, bij het versterken van lokale vrouwen- en vredesgroepen om de slachtoffers op te vangen en hun aanklachten op te tekenen.

Op 7 augustus 2009 vond er een open debat plaats van de VN-Veiligheidsraad over het rapport van Ban Ki-moon. Zo'n 42 landen legden daar verklaringen af, waarbij ook de relatie werd gelegd met resolutie 1325. Tijdens dit debat is opnieuw het belang benadrukt van het instellen van een speciale VN- eenheid voor vrouwen en te komen tot beter uitgewerkte strategieën voor het verzamelen van aanklachten en de opvang van de slachtoffers. Op de afgelopen Algemene Vergadering van de VN is dit voorstel aangenomen en wordt de VN uitgebreid met een speciale 'vrouweenheid'.

Ook Nederland legde een statement af tijdens het open debat van de VN-Veiligheidsraad en de Nederlandse Taskforce 1820 leverde een bijdrage aan het rapport van Ban Ki-moon. Deze taskforce, samengesteld uit een aantal deskundigen afkomstig uit de ondertekenaars van het Nederlandse Actieplan 1325, stelde hiertoe een document op. Daarin worden onder meer de volgende aanbevelingen gedaan: zowel de rapportage over de uitvoering van resolutie 1325 als ook over 1820 te koppelen aan de landenrapportages van het VN-Vrouwenverdrag. Een andere aanbeveling is dat er een gedegen onderzoek komt naar de manieren waarop ingegrepen kan worden tegen deze misdaden. Welke maatregelen werken wél en welke niét. Ook in de bijdrage van de taskforce wordt het belang van de versterking van plaatselijke vrouwenorganisaties genoemd, zodat slachtoffers veilig hun aanklacht kunnen indienen en worden opgevangen.

Toen waren het er vier

Op latere vergaderingen van de VN-Veiligheidsraad zijn weer twee nieuwe resoluties over Vrouwen, Vrede en Veiligheid aangenomen. De resoluties 1888 (september 2009) en 1889 (oktober 2009) liggen beide in het verlengde van de andere resoluties. Resolutie 1888 legt de nadruk op het stoppen van seksueel geweld en komt met verdergaande maatregelen, zoals het aanstellen een speciale vertegenwoordiger van de secretaris-generaal inzake geweld tegen vrouwen. Resolutie 1889 roept de lidstaten, donoren en maatschappelijke organisaties op alles te doen om vrouwen te beschermen en hun inbreng te garanderen bij de wederopbouw van door oorlog getroffen gebieden.

Hoe verder?

Bereikt is in ieder geval dat het thema 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' nu duidelijk op de agenda staat van de VN-Veilighheidsraad, evenals een verdere integratie van de resoluties in allerlei beleidsinstrumenten van staten. Een belangrijk voorstel en tevens actiepunt is dan ook om de rapportage over de uitvoering van deze resoluties te koppelen aan het VN-Vrouwenverdrag waardoor regeringen regelmatig verantwoording dienen af te leggen.

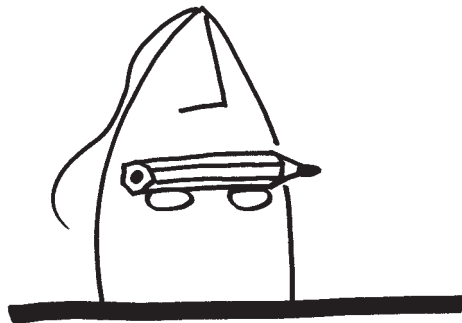
In januari 2010 dient Nederland te rapporteren over de uitvoering van het VN-Vrouwenverdrag en zijn Nederlandse organisaties bezig een eigen schaduwrapportage samen te stellen. Tevens staan er allerlei evenementen op stapel omdat in

2010 het 15 jaar geleden is dat de Vierde Wereldvrouwenconferentie plaatsvond met als uitkomst het Beijing Actieplan, waarin 'Vrouwen en Gewapende Conflicten' één van de twaalf thema's is.

Kortom: de komende politieke agenda biedt vrouwen en hun organisaties alle gelegenheid de vinger aan de pols te houden zodat deze veelbelovende resoluties niet ontaarden in 'papieren tijgers' en daadwerkelijk ten goede komen aan de slachtoffers.

Coby Meyboom

Dit artikel werd al eerder gepubliceerd in het blad van Vrouwen voor Vrede en is nu aangevuld met actuele informatie.

Het Platform 'Darfuri Vrouwen Samen voor Vrede'

Een praktijkvoorbeeld

VOND, de Stichting Vrouwenorganisatie Nederland – Darfur, is erin geslaagd om samen met haar partner in Khartoem (Soedan), de Darfur Vrouwenorganisatie WONDER, een platform op te richten van vrouwen in Darfur.

Het begon in 2007 met een conferentie in Den Haag en later dat jaar met een workshop in Khartoem, waarin werd bekeken hoe vrouwen van Darfur deel zouden kunnen nemen aan vredesopbouw en hun inbreng in de politiek en in ontwikkelingsprojecten te versterken.

Andere specifieke doelen waren:

- Het sociale netwerk van Darfuri vrouwen herstellen.
- Een proces van vredesopbouw en capaciteitsversterking van de Darfuri vrouwen starten.
- De vrouwen helpen bij het uitvoeren van projecten ter ondersteuning van vrouwen aan de basis.

Uitgangspunt van deze ambitieuze doelstellingen waren VN-Veiligheidsraad-resolutie 1325 en de resolutie die was aangenomen bij het Darfur Vredesakkoord in 2006, waarin een quotum van 25 procent vrouwen was vereist in alle overheidsinstanties. Als methode werd gekozen voor het houden van een serie workshops in Soedan.

De vrouwen die aan de workshops deelnamen, hadden een heel verschillende achtergrond. Zij vertegenwoordigden een breed spectrum van de Darfuri gemeenschap. Deze vrouwen waren veelal leiders van burgerorganisaties, de tussenlaag

tussen de elite en de basis, en hadden directe contacten met beide lagen van de gemeenschap.

Op de laatste dag van de eerste workshop, vormden de vrouwen een platform voor Darfuri vredesactivistes. Zoals verwacht, veroordeelden alle deelnemers de nog steeds voortdurende oorlog. Zij gaven uitdrukking aan hun zusterschap en solidariteit met elkaar, en aan hun bereidheid om initiatieven te nemen die een eind aan de oorlog zouden kunnen maken. Afgesproken werd dat resolutie 1325 het uitgangspunt van hun activiteiten zou zijn. De vrouwen spraken ook hun dankbaarheid uit voor het feit dat zij bij elkaar konden komen in de hoofdstad Khartoem, waar zij de trainsters konden ontmoeten en ook de Darfuri vrouwen die in Khartoem leefden, vrouwen uit het Zuiden en Oosten van Soedan en vrouwen uit de Nuba Bergstreek. Hierdoor konden de vrouwen uit alle delen van het land met elkaar hun ervaringen delen op het gebied van oorlog, veiligheid, vredesopbouw en verzoening. Deze ervaring had een sterke uitwerking op de deelnemers en maakte dat zij ver over hun eigen horizon heen konden kijken.

Zo werd het Platform *Darfuri Vrouwen Samen voor Vrede* geboren. Het bestaat nog steeds en groeit volop.

Het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede

Na een gezamenlijke Workshop Vrouwen en Gewapende Conflicten, tijdens de Beijing + 10-manifestatie in 2005, hebben Nederlandse vrouwenorganisaties hun krachten gebundeld om het werken aan vrede en veiligheid te versterken. Daartoe is het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede (Platform VDV) opgericht.

Lid van het Platform VDV kunnen worden:

- Vrouwenvredesorganisaties
- Nederlandse NGO's onder de regie van vrouwen
- Vredesorganisaties met een vrouwelijke vertegenwoordiger in het Platform

Het gaat hierbij uitsluitend om organisaties die werken aan een cultuur van vrede, verzoening en geweldloosheid.

De werkzaamheden van het Platform VDV beogen een aanvulling te zijn en geen overlapping of competitie. Mede daardoor is vooral de samenwerking tussen uiteenlopende partijen als hoofddoel genoemd. De missie luidt:

Het bevorderen van duurzame vrede door het stimuleren van samenwerking tussen vrouwen en mannen in (gewapende) conflict-situaties en conflictgebieden.

De Nederlandse Vrouwen Raad (NVR) is partnerorganisatie van het Platform VDV.

De NVR is een koepelorganisatie waar bij 46 vrouwenorganisaties zijn aangesloten met een gezamenlijke achterban van ongeveer één miljoen leden. Het doel van de NVR is, met inachtneming van het eigen karakter en de zelfstandigheid van de aangesloten organisaties, te bevorderen dat vrouwen zich van hun positie en mogelijkheden bewust worden door daadwerkelijk medeverantwoordelijkheid te dragen op alle terreinen in de samenleving.

www.nederlandsevrouwenraad.nl

Leden van het Platform VDV zijn vertegenwoordigers van de volgende organisaties:

BPW-nl

Business & Professional Women the Netherlands is onderdeel van een wereldwijd vrouwennetwerk van beroepsmatig werkzame vrouwen (eigen bedrijf of in loondienst, ongeacht de bedrijfstak). Onder het motto 'samen staan we sterk' zet BPW zich in om de positie van alle werkende vrouwen te verbeteren, door o.a. uitwisseling van kennis, ideeën en ervaringen en het bevorderen van onderlinge waardering en vergroting van kennis, kunde en samenwerking. BPW zet zich ook in voor het beïnvloeden van politieke beslissingen op nationaal en internationaal niveau.

www.bpw.nl

GCI

Gender Concerns International is een internationale ontwikkelingsorganisatie, gevestigd in Nederland. GCI gaat er van uit dat voor werkelijke gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen in de maatschappij er gewerkt moet worden aan duurzame ontwikkeling en het uitbannen van armoede en dat daarvoor economische versterking en politieke wil nodig zijn. Doelstelling van Gender Concerns is het uitdragen van de visie van een maatschappij waarin gendergelijkwaardigheid heerst en het deelnemen aan het proces om daartoe te komen. Activiteiten zijn o.a. advisering, lobby, campagnes en trainingen.

www.genderconcerns.org

IFOR-WPP

IFOR's Women Peacemakers Program. Voornaamste doel van het vrouwenprogramma van de International Fellowship of Reconciliation (IFOR) is het versterken en ondersteunen van vredesinitiatieven van vrouwen. WPP wil laten zien hoe militarisme een obstakel vormt voor duurzame ontwikkeling, en benadrukt de belangrijke rol die vrouwen spelen bij de opbouw van democratische samenlevingen. WPP organiseert trainingen, ondersteunt vrouwenorganisaties en initiatieven op het gebied van gender en geweldloosheid (soms ook financieel) en documenteert het verzet tegen oorlog en de inzet voor alternatieven van vrouwen over de gehele wereld.

www.ifor.org/WPP

Regionaal Kantoor Afrika:

www.wanep.org/wpp/index.html

MWPN

Multicultural Women Peacemakers Network-Nederland is een samenwerkingsverband van vrouwenorganisaties die in Nederland werken aan vredesopbouw in het land van herkomst, zoals Burundi, de Filippijnen, de Molukken en Somalië. Veel vluchtelingen- en migrantenvrouwen hebben nauwe banden met de mensen die achterbleven in het conflictgebied. Zij steunen familie en achterban bij het werken aan een vreedzame samenleving. In Nederland hebben zij steun gevonden bij elkaar. Door trainingen verdiepen zij hun kennis en vaardigheden op het gebied van geweldloze actie en conflictoplossing. Met conferenties en bezoeken aan hun voormalige thuisland verspreiden zij hun kennis en ervaring.

www.mwpm.nl

NEAG

Nederlands Expertisecentrum Alternatieven voor Geweld richt zich op het voorkómen van gewelddadige conflicten en op het geweldloos oplossen ervan, onder meer door het verschaffen van informatie aan mensen die professionele vredeswerkers willen worden, door het leveren van een bijdrage aan hun training en door lobby bij de Nederlandse regering, de Europese Commissie en NGO's voor het opleiden en daadwerkelijk inzetten van vredewerkers. NEAG is actief lid van het European Network for Civil Peace Services en de wereldwijde Nonviolent Peaceforce (NP).

www.neag.nl

Sundjata

Stichting Sundjata ondersteunt Afrikaanse organisaties die initiatieven nemen voor de verbetering van het maatschappelijke leven in het Grote Merengebied en Senegal. Stichting Sundjata is intermediair tussen de Westerse en Afrikaanse wereld, op cultureel, sociaal en financieel gebied. Vaak wordt samengewerkt met o.a. vakbonden en vredesorganisaties. Stichting Sundjata voorziet Afrikaanse initiatieven van voldoende middelen en ondersteunt Afrikaanse organisaties zichzelf te versterken om zo een duurzame bijdrage te leveren aan maatschappelijke ontwikkeling. Het motto van Sundjata is: 'Een goed idee is pas een goed idee als het is uitgevoerd.'

www.sundjata.nl

VOND

VOND werkt nauw samen met de partnerorganisatie Stichting WONDER.

www.stvond.nl

Vrouwen voor Vrede

De *Vereniging Vrouwen voor Vrede* streeft naar een geweldloze, respectvolle en veilige mondiale samenleving, waarin de rechten van de mens – zoals verwoord in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens – worden nageleefd en waarin welvaart en welzijn rechtvaardig zijn verdeeld met eerbied voor natuur en milieu en conflicten geweldloos worden opgelost. Dit doel betekent dat de vereniging vrouwen bemoedigt om zich geweldloos in te zetten voor een vredescultuur in verbondenheid met alles wat leeft en fungeert als aanspreekpunt in de (multiculturele) vredesbeweging en voor vrouwen-groepen.

www.vrouwenvoorvrede.nl

WILPF

Women's International League for Peace and Freedom is de oudste vrouwen-vredesorganisatie ter wereld, opgericht in 1915. WILPF heeft consultatieve status bij de VN: ECOSOC, UNCTAD en UNESCO. Er zijn afdelingen van WILPF in ruim 35 landen. WILPF Nederland richt zich in het bijzonder op beleidsbeïnvloeding van de nationale en Europese buitenlandse politiek met speciale aandacht voor resolutie 1325 en ontwapening. Participatie van de leden vindt plaats op ledenvergaderingen en op WILPF's Werkplaats met als doel elkaar te inspireren, plannen en afspraken te maken, de voortgang te volgen, en zo bij te dragen aan het internationaal programma. Ons ideaal is een wereld zonder oorlog.

www.wilpf.nl

Wat je zelf kunt doen

Nederland wordt niet gezien als een conflictgebied. Het is lang geleden dat er in Nederland gewapenderhand een conflict werd uitgevochten – als we het inzetten van gewapende politie tegen hooligans even buiten beschouwing laten. Het lijkt daarom soms, alsof VN-Veilighedsraadresolutie 1325 alleen bedoeld is voor landen ver weg, buiten het 'vreedzame' Europa. Maar toch zijn er veel mogelijkheden om als Nederlandse burger je in te zetten in de geest van 1325, met acties gericht op Nederland of daarbuiten.

Mogelijke activiteiten gericht op Nederland

- a. Word lid van een politieke partij die de uitvoering van 1325 in het programma heeft opgenomen.
- b. Verzet je tegen de inzet van (Nederlandse) soldaten in conflictgebieden, als het niet om een echte vredesmissie gaat. De oorlog in Afghanistan mag dan vredesmissie genoemd worden, de eerste opdracht is toch de Taliban verslaan.
- c. Word lid van een vrouwenvredesorganisatie; passief door een donatie of actief door te helpen bij hun werk. Vredesorganisaties kunnen altijd betrouwbare vrijwilligers gebruiken. Op blz. 21 e.v. staan verschillende organisaties vermeld.
- d. Word buurtbemiddelaar; je helpt dan in je eigen kring bij het voorkomen van het escaleren van conflicten. (Google op *buurtbemiddeling*)
- e. Volg een training in geweldloos conflicten oplossen, zodat je actief bijdraagt aan een vreedzamer samenleving.

www.geweldloosamenleven.nl

Mogelijke activiteiten gericht op conflictgebieden elders

- a. Richt je belangstelling op vredesinitiatieven. De internationale organisatie International Crisis Group heeft waarnemers over de hele wereld, die alle conflicthaarden in de gaten houden. Je kunt een abonnement aanvragen op hun mailings via **notification@crisis-group.org**
- b. Steun het project Nahid, een vrouwenhuis in Kabul, Afghanistan, dat wordt geholpen door Vrouwen voor Vrede, of zoek een ander goed doel dat de vrede in de wereld bevordert.
- c. Neem contact op met een van de lidorganisaties van het Multicultural Women Peacemakers Netwerk Netherlands en overleg waar je kunt helpen met het ondersteunen van hun vredeswerk in de landen van herkomst.
- d. Word vrijwilliger bij Peace Brigades International of de Nonviolent Peaceforce. Deze organisaties zenden mensen uit naar conflictgebieden om de lokale bevolking te helpen bij hun vredeswerk.

Waar vind ik meer informatie?

Literatuur

- Can conflict analysis processes support gendered visions of peace building? Reflections from the Peace and Stability Development Analysis in Fiji, Uitgave UNDP, 2006, zie www.undp.org
- Benedict, Helen. The Lonely Soldier: The Private War of Women Serving in Iraq. 2009, Beacon Press. ISBN: 978-080706147-3.
- Peace and Security for All. A feminist critique of the current peace and security policy; Feminist Institute of the Heinrich Böll Foundation; Berlijn, 2006.
- Securing Equality, Engendering Peace; A guide to policy and planning on women, peace and security (UN SCR 1325); INSTRAW; Santo Domingo, 2006.
- The ESDP Crisis Management Operation of the European Union and Human Rights; Jana Arloth & Frauke Seidensticker; Berlijn 2007; ISBN 978-3-937714-44-8.

Nationale actieplannen

Nederland:

<http://www.postbus51.nl/nl/home/publicaties/overheid-en-democratie/internationale-samenwerking/overige-informatie-internationale-samenwerking/nederlands-nationaal-actieplan-2008-2011.html>

De teksten van de andere nationale actieplannen zijn te vinden op:

http://www.peacewomen.org/un/UN1325/whoswho_national.html

Liberian Women's Initiative, Liberia

Tijdens de tweede burgeroorlog in Liberia kwamen 500 vrouwen uit het hele land, na een oproep op de radio, bijeen uit wanhoop over de almaar durende strijd en de duizenden slachtoffers. Zij vormden het Liberian Women's Initiative. Enkele jaren bleven zij voortdurend demonstreren tegen de oorlog en begeleidden zij met hun aanwezigheid in alle weersomstandigheden de zich voortslepende vredesonderhandelingen. Uiteindelijk dwongen zij partijen tot een vredesakkoord. Hierna bleven zij zich organiseren en bereikten hiermee, dat tijdens de eerste vrije verkiezingen na afloop van de burgeroorlog Ellen Sirleaf Johnson tot president gekozen werd. Zij brachten resolutie 1325 in praktijk.

Websites

www.1000peacewomen.org Portretten van 100 vredesvrouwen

www.humansecuritynetwork.org HSN is een network van landen waaronder Nederland

www.huntalternatives.org The Institute for Inclusive Security

www.ifor.org International Fellowship of Reconciliation

www.iwtc.org International Women's Tribune Centre, internationale NGO

www.kvinnatillkvinna.se Kvinna till Kvinna, Zweedse NGO

www.nobelwomensinitiative.org Vrouwelijke Nobel-prijswinnaars over o.a. resolutie 1325

www.peacewomen.org Internationale WILPF-site geheel over 1325

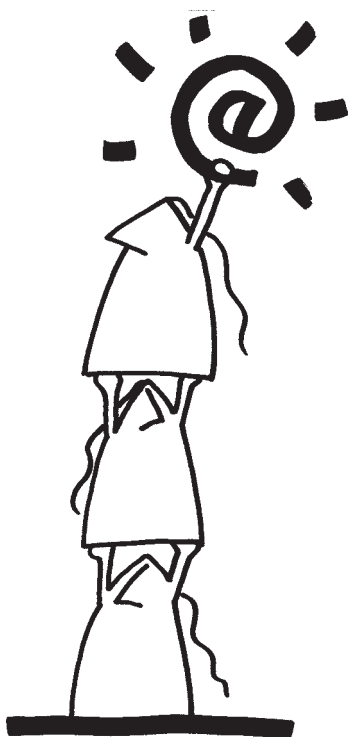
www.stoprapenow.org UN Action Against Sexual Violence in Conflict

www.un-instraw.org Website van INSTRAW met speciale pagina's over resolutie 1325

www.womensnetwork.org Kosova Women's Network

www.womenwarpeace.org UNIFEM's portal on Women, Peace and Security

www.womenwatch.org Vrouwenpagina van de Verenigde Naties

Vrouwen, Vrede en Veiligheid

Resolutie 1325 (2000) van de VN-Veiligheidsraad

‘Vrouwen kennen als geen ander de tol die conflicten eisen en zijn vaak ook beter in staat dan mannen om ze te voorkomen of op te lossen. Al generaties lang treden vrouwen op als pleitbezorgers voor de vrede, zowel in de huiselijke sfeer als in de bredere samenleving. Zij hebben een doorslaggevende rol gespeeld dankzij hun talent bruggen te slaan in plaats van muren op te trekken. Ook zijn zij onvervangbaar gebleken bij het in stand houden van het maatschappelijk bestel wanneer gemeenschappen verscheurd raakten... De Veiligheidsraad heeft dit jaar in een verklaring naar aanleiding van de Internationale Vrouwendag erkend dat vooral vrouwen en meisjes het slachtoffer zijn van de gevolgen van gewapende conflicten. U hebt ingezien dat vrede onlosmakelijk verbonden is met de gelijkwaardigheid van man en vrouw. En u hebt verklaard dat de handhaving en bevordering van vrede en veiligheid de actieve deelname vereisen van vrouwen, op voet van gelijkheid met mannen. Ik wil u nu vragen alle middelen die u ter beschikking staan aan te wenden om deze verklaring om te zetten in krachtdadig optreden. De centrale doelstelling daarbij is dat vrouwen en meisjes in conflictsituaties bescherming krijgen, dat plegers van gewelddaden jegens vrouwen in conflictsituaties worden vervolgd en dat vrouwen op voet van gelijkheid de plaats innemen die hen toekomt bij de besluitvorming op het gebied van vrede en veiligheid.’

Kofi A. Annan, Secretaris-Generaal van de VN, verklaring voor de Veiligheidsraad, 24 oktober 2000

Voor de eerste maal heeft de Veiligheidsraad zich op 24 en 25 oktober 2000 in New York gebogen over het vraagstuk van vrouwen in relatie tot vrede en veiligheid. Men mag spreken van een historische ontwikkeling. De discussie betrof de behoeften van vrouwen bij VN-vredesoperaties en ook de bredere kwestie van de rol van vrouwen bij het consolideren en handhaven van vrede. Veel sprekers benadrukten het feit dat vrouwen moeten worden betrokken bij alle vredesinitiatieven en hebben met name opgeroepen tot

een nauwere betrokkenheid van vrouwen bij de besluitvorming op dat gebied.

Op 31 oktober 2000 aanvaardde de Veiligheidsraad unaniem resolutie 1325 (2000) inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid, die iedereen die belast is met het voeren van vredesonderhandelingen en met het toezicht op de naleving van vredesakkoorden oproept terdege rekening te houden met de gelijkwaardigheid van de seksen en ook zorgvuldig rekening te houden met de bijzondere behoeften

van vrouwen en meisjes bij hun terugkeer en vestiging in voormalige conflictgebieden, evenals bij hun reïntegratie en bij hersteloperaties. De aanvaarding van deze historische resolutie geldt als een belangrijke stap in de richting van de erkenning van de rol van vrouwen bij het beheersen van conflicten, vredehandhaving en het consolideren van de vrede na conflicten. Hier volgt de integrale tekst van de resolutie van de Veiligheidsraad.

Resolutie 1325 (2000) **Aanvaard door de Veiligheidsraad tijdens zijn 4213de zitting op 31 oktober 2000**

De Veiligheidsraad:

Verwijzend naar zijn resoluties 1261 (1999) van 25 augustus 1999, 1265 (1999) van 17 september 1999, 1296 (2000) van 19 april 2000 en 1314 (2000) van 11 augustus 2000, naar de verklaringen van zijn Voorzitter dienaangaande, en ook verwijzend naar de persverklaring van zijn Voorzitter ter gelegenheid van de Dag van de Verenigde Naties voor de rechten van vrouwen en de internationale vrede (de 'Internationale Vrouwendag') op 8 maart 2000 (SC/6816),

Tevens verwijzend naar de in de Verklaring en het Actieprogramma van Beijing (A/52/231) neergelegde verplichtingen, evenals de verbintenissen vervat in het slotdocument van de 23ste Bijzondere Zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties over het thema 'Vrouwen 2000: seksegelijkheid, ontwikkeling en vrede voor de 21ste eeuw' (A/S-23/10/Rev.1), meer in het bijzonder de verbintenissen betreffende vrouwen en gewapende conflicten,

Zich rekenschap gevend van de doelstellingen en beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties en van de hoofdverantwoordelijkheid die het Handvest de Veiligheidsraad toekent voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid,

Uitdrukking gevend aan zijn zorg om het feit dat burgers, in het bijzonder vrouwen en kinderen, de overgrote meerderheid uitmaken van hen die de nadelige gevolgen ondervinden van gewapende conflicten, onder meer als vluchtelingen en ontheemden, en dat dezen steeds vaker het doelwit vormen van strijders en gewapende onderdelen, en onder erkenning van de daaruit voortvloeiende impact op duurzame vrede en verzoening,

Opnieuw bevestigend de belangrijke rol van vrouwen bij het voorkomen en oplossen van conflicten en bij de opbouw van vrede, en nadruk leggend op het belang van hun deelname aan en volledige betrokkenheid, op voet van gelijkheid, bij alle inspanningen ter handhaving en bevordering van vrede en veiligheid, en op de noodzaak om hun rol te verbreden in de besluitvorming rond het voorkomen en oplossen van conflicten,

Voorts herbevestigend de noodzaak van de volledige tenuitvoerlegging van de regels van humanitair recht en van de mensenrechten die gedurende en na afloop van conflicten de rechten van vrouwen en meisjes beschermen,

Benadrukkend de noodzaak dat alle partijen bij programma's inzake mijnopruiming en voorlichting rond mijnen

rekening houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes,

Erkendend de dringende noodzaak van het aanvaarden van het 'genderperspectief' als vanzelfsprekend aspect van vredesoperaties, en in dat verband kennisnemend van de 'Verklaring van Windhoek' en het 'Actieplan van Namibië' betreffende het genderperspectief als vast aandachtspunt in multidimensionale operaties ter ondersteuning van de vrede (S/2000/693),

Tevens erkennend het belang van de aanbeveling vervat in de verklaring die zijn Voorzitter op 8 maart 2000 aflegde voor de pers betreffende de gerichte opleiding – op het gebied van de bescherming, bijzondere behoeften en mensenrechten van vrouwen en kinderen in conflictsituaties – van al het personeel betrokken bij vredesoperaties,

Erkendend dat begrip van de gevolgen van gewapende conflicten op vrouwen en meisjes, en doeltreffend institutioneel optreden om hun bescherming en volledige deelname aan vredesprocessen te waarborgen aanzienlijk kan bijdragen tot de handhaving en bevordering van de internationale vrede en veiligheid,

Wijzend op de noodzaak van nog degelijker gegevensbestanden over de impact van gewapende conflicten op vrouwen en meisjes,

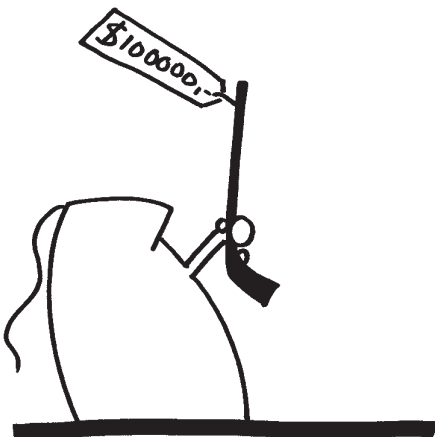
1. *Roept Lidstaten met klem op zorg te dragen voor een grotere vertegenwoordiging van vrouwen op alle besluitvormingsniveaus binnen nationale, regionale en internationale instellingen*

en organismen die zijn belast met het voorkomen, beheersen en beslechten van conflicten;

2. *Spoort de Secretaris-Generaal aan tot uitvoering van zijn strategisch actieplan (A/49/587) betreffende de vergrote deelname van vrouwen op besluitvormingsniveaus rond conflictoplossing en vredesprocessen;*
3. *Roept met klem de Secretaris-Generaal op meer vrouwen te benoemen als speciale vertegenwoordigers en gezanten die namens hem goede diensten aanbieden en roept Lidstaten op in dat licht kandidaten voor te dragen bij de Secretaris-Generaal voor opname in een geregeld geactualiseerde, centrale lijst van gegadigden;*
4. *Roept voorts met klem de Secretaris-Generaal op de rol en bijdrage van vrouwen in veldoperaties van de Verenigde Naties te verbreden, in het bijzonder in de gelederen van de militaire waarnemers, civiele politiediensten en personeel belast met mensenrechten en humanitaire acties;*
5. *Geeft uitdrukking aan zijn bereidheid om het genderperspectief en vaste plaats te geven in vredesoperaties, en roept de Secretaris-Generaal met klem op om waar van toepassing seksegerelateerde aandachtspunten op te nemen in veldoperaties;*
6. *Verzoekt de Secretaris-Generaal de Lidstaten te voorzien van richtlijnen en materiaal voor opleidingen inzake de bescherming, de rechten en de bijzondere behoeften van vrouwen, evenals*

voor scholing betreffende het belang van de betrokkenheid van vrouwen bij maatregelen voor de handhaving en opbouw van vrede, nodigt Lidstaten uit deze elementen – en ook cursussen rond HIV/Aidsvoorlichting – op te nemen in hun nationale opleidingsprogramma's voor militair en civiel politiepersoneel, voorafgaand aan missies, en verzoekt de Secretaris-Generaal voorts ervoor in te staan dat ook het burgerpersoneel bij vredesoperaties een soortgelijke opleiding ontvangt;

7. *Roept Lidstaten met klem op hun vrijwillige financiële, technische en logistieke ondersteuning van opleidingen rond seksegerelateerde kwesties te vergroten, met inbegrip van dergelijke opleidingen verzorgd door fondsen en programma's zoals het VN-vrouwenfonds (UNIFEM), het VN-kinderfonds (UNICEF) en het Bureau van de Hoge VN-Commissaris voor Vluchtelingen (UNHCR) en andere relevante organen;*

Voorkomen is goedkoper

8. *Roept alle betrokkenen op bij onderhandelingen over en tenuitvoerlegging van vredesafspraken een genderperspectief te kiezen, met bijzondere aandacht voor onder meer:*
- (a) de speciale behoeften van vrouwen en meisjes bij terugkeer en vestiging in hun vaderland, bij hun reïntegratie en bij wederopbouwprojecten na conflicten;
  - (b) maatregelen ter ondersteuning van plaatselijke vredesinitiatieven van vrouwen en autochtone processen voor het oplossen van conflicten, en voor maatregelen om vrouwen te betrekken bij andere mechanismen bij de implementatie van vredesakkoorden;
  - (c) maatregelen die instaan voor de bescherming en naleving van de mensenrechten van vrouwen en meisjes, in het bijzonder voor zover deze de grondwet, het kiesstelsel, politie en justitie aangaan;
9. *Doet een beroep op alle partijen bij een gewapend conflict om zich volledig te voegen naar de internationaal rechtsregels die van toepassing zijn op de rechten en de bescherming van vrouwen en meisjes, vooral als leden van de burgerbevolking, in het bijzonder de verplichtingen die op hen van toepassing zijn krachtens de Geneefse Verdragen van 1949 (en de Aanvullende Protocollen daarbij van 1977), het Vluchtelingenverdrag van 1951 (en het Protocol daarbij van 1967), het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie jegens vrouwen van 1979 (en het Facultatief*

Protocol daarbij van 1999) en het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind van 1989 (en de twee Facultatieve Protocollen daarbij van 25 mei 2000), en om zich bewust te zijn van de bepalingen dienaangaande zoals verwoord in het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof;

10. *Doet een beroep op alle partijen bij een gewapend conflict om speciale maatregelen te treffen ter bescherming van vrouwen en meisjes tegen seksegerelateerd geweld, in het bijzonder verkrachting en andere vormen van seksueel geweld, en tegen alle andere vormen van geweld in het kader van gewapende conflicten;*

11. *Benadrukt de verantwoordelijkheid van alle Staten om een einde te stellen aan straffeloosheid en over te gaan tot vervolging van verdachten van volkenmoord, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, waaronder misdaden in de vorm van seksueel en ander geweld tegen vrouwen en meisjes, en wijst nadrukkelijk op de noodzaak om dergelijke misdaden voor zover mogelijk uit te sluiten van amnestiemaatregelen;*

12. *Doet een beroep op alle partijen bij een gewapend conflict om het civiele en humanitaire karakter van vluchtelingenkampen en -nederzettingen te eerbiedigen en om rekening te houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes, ook bij de opzet en inrichting van die plaatsen, en herinnert in dat opzicht aan zijn resolutie 1208 (1998) van 19 november 1998 en 1296 (2000) van 19 april 2000;*

13. *Spoort iedereen aan die betrokken is bij programma's voor ontwapening, demobilisatie en reïntegratie om de verschillende behoeften van mannelijke en vrouwelijke oud-strijders ter harte te nemen, evenals die van de personen die van hen afhankelijk zijn;*

14. *Bevestigt opnieuw zijn bereidheid om wanneer maatregelen worden getroffen krachtens Artikel 41 van het Handvest van de Verenigde Naties, de mogelijke impact van die maatregelen op de burgerbevolking te overwegen en rekening te houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes, teneinde op humanitaire gronden uitzonderings-situaties toe te staan;*

15. *Geeft uitdrukking aan zijn bereidheid ervoor in te staan dat missies van de Veiligheidsraad rekening houden met seksegerelateerde kwesties en de rechten van vrouwen, onder meer via overleg met lokale en internationale vrouwenorganisaties;*

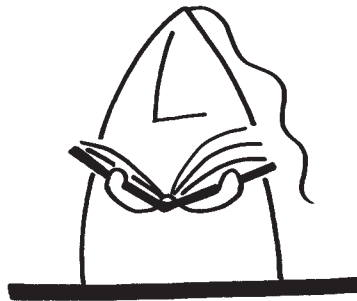
16. *Nodigt de Secretaris-Generaal uit onderzoek te laten verrichten naar de impact van gewapende conflicten op vrouwen en meisjes, naar de rol van vrouwen in vredesprocessen en naar de seksegerelateerde aspecten in vredesprocessen en conflictoplossing, en nodigt hem voorts uit de Veiligheidsraad een verslag te presenteren met de resultaten van die studie en die voorts beschikbaar te stellen aan alle Lidstaten van de Verenigde Naties;*

17. *Verzoekt de Secretaris-Generaal om, waar aangewezen, in zijn verslaglegging aan de Veiligheidsraad melding te*

maken van de voortgang bij het opnemen van seksegerelateerde aangelegenheden in het standaardbeleid van vredesmissies en van alle andere aanverwante aspecten in verband met vrouwen en meisjes;

18. *Besluit* deze aangelegenheid actief en op de voet te volgen.

Bron: <http://www.peacewomen.org/1325inTranslation/1325Dutch.pdf>

Colofon

Platform **Vrouwen & Duurzame Vrede**

Deze brochure is een uitgave van het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede (VDV) in samenwerking met de Nederlandse Vrouwen Raad (NVR).

Samenstelling en redactie

Anjo Kerkhofs
Coby Meyboom
Janne Poort-van Eeden
Ted Strop-von Meijefeldt

Vormgeving en illustraties

Esther Mosselman

Opmaak en druk

Drukkerij Libertas, Bunnik

Met dank aan de Haëlla Stichting en aan het Women Peacemakers Program van de International Fellowship of Reconciliation (IFOR/WPP) die met een financiële bijdrage de uitgave mogelijk maakten van deze brochure, zowel in het Nederlands als ook in het Engels.

Geactualiseerde herdruk
Utrecht, januari 2010

Conflicten zullen er altijd zijn. In plaats van geweld, bestaan er ook creatieve manieren om ze op te lossen. Het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede zet zich in om hieraan te werken.

Uw organisatie is welkom om mee te doen.

Voor meer informatie:

Platform Vrouwen & Duurzame Vrede
F.C. Dondersstraat 23, 3572 JB Utrecht
www.vrouwenenduurzamevrede.nl

Nederlandse Vrouwen Raad
Benoordenhoutseweg 23, 2596 BA Den Haag
070-3469304, info@de-nvr.nl
www.nederlandsevrouwenraad.nl

**Platform Vrouwen &
Duurzame Vrede**

